

Další nález hnízda výra velkého (*Bubo bubo*) v přeloučských Železných horách

Additional case of Eagle Owl (Bubo bubo) breeding in the Iron Mountains

Jiří Rejl,⁽¹⁾ Josef Kohoutek,⁽²⁾ Martin Kohoutek⁽³⁾ & František Novotný⁽¹⁾

⁽¹⁾ Odbor životního prostředí, Městský úřad Přelouč, Masarykovo náměstí 25, 535 33 Přelouč; e-mail: jiri.rejl@mestoprelouc.cz, frantisek.novotny@mestoprelouc.cz

⁽²⁾ Brloh 64, 535 01 Přelouč; e-mail: kohoutekjosef@seznam.cz

⁽³⁾ Břehy 333, 535 01 Přelouč; e-mail: ketuohok@seznam.cz

Výr velký (*Bubo bubo*) dává přednost lesnatým oblastem ve středních nadmořských výškách. Tradičními hnízdními oblastmi jsou Českomoravská vysočina, oblasti s častým výskytem skal (Broumovsko, Český ráj, Labské pískovce), Posázaví, západní a jihozápadní Čechy. Výr hnízdí ale i v nížinách, které jsou spíše netradičními hnízdními lokalitami (HUDEC & ŠŤASTNÝ 2005, ŠŤASTNÝ *et al.* 2006). První dvě prokázaná hnízdní výrů velkých na Přeloučsku v letech 2004 a 2008 pochází ze dvou lokalit v blízkosti obce Brloh (kvadrát 6059; KOHOUTEK & KOHOUTEK 2008). V roce 2004 zde hnízdil výr na skalní římsě ve starém opuštěném lomu a v roce 2008 v mělké prohlubni pod skalním převisem na zalesněném svahu. V tomto příspěvku popisujeme další hnízdní výra v oblasti přeloučských Železných hor, které je zároveň prvním prokázáním hnízdním v kvadrátu 6058.

Obě známá hnízdiště výra u obce Brloh na Přeloučsku (viz KOHOUTEK & KOHOUTEK 2008) byla autory článku kontrolována v hnízdním období 2009 s negativním výsledkem. V lokalitě předpokládaného hnízdní byly ve dnech 14.2. a 20.2.2009 slyšet hlasové projevy výra v době okolo západu slunce. V období sezení na snůšce byla lokalita opakovaně navštívena ve dnech 11.4., 19.4. a 10.5.2009. Hnízdo bylo hledáno ve dvou lidech v okolí stovek metrů od posledního místa hnízdní opět s negativním výsledkem. Na základě předchozího pozorování výra ze dne 6.2.2009 ve vhodném hnízdním prostředí byla vytýpována nová pravděpodobná hnízdní lokalita, která byla cíleně navštívena 14.5.2009. Výsledkem byl nález hnízda se dvěma mláděty.

Nově objevená hnízdní lokalita se nachází v katastrálním území obce Litošice mezi Vlčí skálou a Vedralkou (okres Pardubice, koordináty 49°58'N 15°29'E, mapovací čtverec 6058, nadmořská výška dna údolí 220 m, nejvyšší nadmořská výška Smrková Léč 329 m, nadmořská výška hrany svahu 300 m). Lokalitou je hřebenový zlom s velkým množstvím skalních výchozů a bývalých malých lomů. Lokalita je zalesněná smíšeným porostem dubu (*Quercus* sp.) a borovice (*Pinus* sp.). Na západ od lokality je otevřená Čáslavská kotlina. Hnízdo bylo snadno přístupné pod jedním z menších skalních výchozů a bylo umístěno na skalní římsě cca 2 m pod horní hranou svahu. Mláděta byla v prachovém peří. Na hnízdě byl nalezen 1 ex. křečka polního (*Cricetus cricetus*), v blízkém okolí hnízda ve vzdálenosti do 10 m se nacházely desítky zbytků ježků (*Erinaceus* sp.).

V hnízdní sezóně 2009 bylo tedy v přeloučských Železných horách prokázáno další hnízdění výra velkého poté, co bylo v letech 2004 a 2008 prokázáno hnízdění na dvou jiných lokalitách ve stejné oblasti. Zároveň se v tomto případě jedná o první prokázané hnízdění tohoto druhu v mapovacím čtverci 6058, kde nebylo doposud hnízdění výra uváděno (ŠŤASTNÝ *et al.* 2006). Nové hnízdiště u Litošic je vzdáleno vzdušnou čarou cca 6 km od hnízdišť u Brloha (KOHOUTEK & KOHOUTEK 2008). Nelze ovšem s jistotou říci, zda se jedná o rozdílné hnízdní páry. Výr velký hnízdí ponejvíce na skalách a na lesních svazích, výjimečně i jinde – pod vyvrácenými stromy, ve starém hnízdě dravců apod. (HUDEC & ŠŤASTNÝ 2005). Hnízdění v nížinách je proto velmi omezeno vhodnými hnízdními příležitostmi. Všechna dosud zjištěná hnízda na Přeloučsku jsou situována na výběžku Železných hor do Polabí a navazují na tradiční hnízdiště výra velkého v Železných horách (ŠŤASTNÝ *et al.* 2006). Nalezená potrava koresponduje s dosavadními zjištěními (HUDEC & ŠŤASTNÝ 2005).

Souhrn

V tomto příspěvku popisujeme třetí prokázané hnízdění výra velkého (*Bubo bubo*) v oblasti přeloučských Železných hor, které je zároveň prvním prokázáním hnízdění v kvadrátu 6058. Dne 14.5.2009 bylo nalezeno hnízdo se dvěma mláděty u obce Litošice mezi Vlčí skálou a Vedralkou (okres Pardubice). Všechna tři doposud známá hnízdiště na Přeloučsku jsou situována do výběžku Železných hor do Polabí a navazují na tradiční hnízdiště výra v Železných horách.

Summary

In this article we describe the third proven breeding of the Eagle Owl (Bubo bubo) in the vicinity of Přelouč, a small town in the Iron Mountains (Železné hory); it is also the first breeding proven to have taken place in grid no. 6058. On 14 May 2009, a nest with two owlets was discovered near the village of Litošice between Vlčí skála and Vedralka (Pardubice district, 49°58'N 15°29'E, 220 m a.s.l.). All three of the nesting sites known to date have been situated in a traditional breeding area, part of the Přelouč area where a spur of the Iron Mountains projects into the Polabí lowlands.

Literatura

- HUDEC K. & ŠŤASTNÝ K. 2005: Fauna ČR. Ptáci 2. *Academia, Praha.*
KOHOUTEK J. & KOHOUTEK M. 2008: Hnízdění výra velkého (*Bubo bubo*) na Přeloučsku. *Panurus 17: 111–144.*
ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2001–2003. *Aventinum, Praha.*